

ЗАМАН

Газета издается
на балкарском
языке с 1924 года

Интернет-версия:
zaman.smikbr.ru

Багъасы 3 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Жангы затха юйрениу алгъа барыуну себеби

Италия Республикагъа ишчи жолоучулукъну чеклеринде
Къабарты-Малкъарны делегациясыны келечилери эл мюлкде
жангычылыкъла бла шагърейленедиле эмда бу сферада
алчы сынауну аладыла.

2 бет

Саугъалаула

Россей Федерацияны Президентинген Ыспас

Россей Федерацияны Президенти быйыл 31-чи июльда къол салгъан Указына кёре, урунууда жетишимлери эмда кёп жылланы бет жарыкълы ишлегени ючюн, «Кабалкгражданстрой» чекленген жууаллылыгъы болгъан обществену генеральный директору **БЕГИДОВ Мухамед Хасановиче** РФ-ни Президентини Ыспас къагъыты берилгенди.

Хореографиягъа салгъан къыйыны ючюн

КъМР-ни Башчысыны буйругъу бла «Берёзка» къырал академиялы тепсеу къауумну художестволу таматасы балетмейстер **МИРА КОЛЬЦОВАГЪА** «Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы артисти» деген ат берилгенди.

Фахмулу къауумну башчысы бу саугъагъа хореография искусствого салгъан къыйыны эм Россейни халкъларыны маданият байламлыкъларын айнытуда бардыргъан уллу иши ючюн тийишли болгъанды. Республиканы жамауаты да Кольцованы атын хурмет бла белгилейди.

2013 жылны ал кезиулеринде белгили коллектив Къабарты-Малкъаргъа гастрольлагъа биринчи кере келгенди. Профсоюзланы культура юйюнде берген концертлери бююнлюкде да къараучуланы эслеринде жарыкъ байрамча къалгъанды.

«Единая Россия»:

эсепле бла борчла

3 бет

Хайырланылгъан
газ ючюн хакъ тёлерге
кимге да тийишлиди

3 бет

Жерибизни
чырайлыгъын
сакълайыкъ

5 бет

«Мен аны бир
заманга да
унуталмам...»

6 бет

Ыйыкъгъа
гороскоп

7 бет

Гара тала
танымазча
болгъанды

8 бет

САБИЙЛЕ, АТА-АНАЛА ДА БЕК ЫРАЗЫДЫЛА

4 бет

Италиялы сынауну тинтиу

КъМР-ни Башчысы Больцано

автоном областьны президенти
Луис Дурнвальдер бла тубешгенди

Италия Республикага иши жолоучулукну чеклеринде Къабарты-Малкварны делегациясыны келечилери эл миюкде жангычылыкка бла шагърейленедиле эмда бу сферада алчы сынауну аладыла, сёз ючюн, Южный Тирольнукъу бла. «Регион дагыда туризмде алчыды, - деп билдиргенди КъМР-ни Башчысына Больцанону президенти Луис Дурнвальдер. - Мен бизге Къабарты-Малквардан быллай

болганы да иш кёллююгюню кёрюзтеди».

Эки регионну да башчылары кеслерини жерлеринде социальный сфераны болумуну эмда экономиканы айнытууну юслеринден айтхандыла. «Южный Тироль, кертиси бла да, бек ариу жерди, - дегенди Арсен Каноков. - Биз да Къабарты-Малквар бла бек ёхтеменебиз. Ол Россейде айбат жерледен бирине саналады. Табийгъат бизге байлыкны

баш муратыбыз - бу сейир тауну кёрюрге суйген хар ким да бизге келирча этергеди».

КъМР-ни Башчысы Больцано провинцияны президентин республиканы айбат жерлери бла шагърейленерге, аны бла бирге Къабарты-Малкварны атын битеу дунягъа айтдыргъан здравницааланы, водогрязелечебницааланы кёрюрге кьонаккъга чакъыргъанды. «Келир жыл жаз башында бек суйюп барлыккъма», - деп

Курортну ишине сейир артыкъда уллу эди

Къабарты-Малкварны делегациясыны Италиягъа иши жолоучулугу ючюнню мадарларына юйрениуге жораланганды. Арсен Каноковну башчылыгында делегацияны келечилери «Plan de Coronas» деген тау-лыжа араны иши бла шагърейленгендиле. «Сиз курортха магъаналы кюнде келгенсиз. Бюгюн канаткабыз ишлеп башлагъанлы 50 жыл толганды», - деп тубегендиле

тенгешдирсек, - дегенди Арсен Каноков, «Элбрусда Азау ёзен тенгли бирге чыкъгъанбыз».

КъМР-ни Башчысыны курортну кьуралгъанына сейири уллу эди. Ол анда ненча адам ишлегенден башлап туристлени аш-азыкъ бла жалчытуу къалай кьуралгъанына дери билерге суйгенди. Ызы бла кьонаккъла туристле сыйланган кафеде болгандыла. Ол тауну тёппесиндеди, кеси да бир жолгъа минг адам сыйындырады.

уллу делегация келгенине, аны къауумуна регионну башчысы къошулгъанына да бек ыразыма. Ол республикада эл миюкню эмда туризмни айнытыргъа итингенигизге шагъатлыкъ этеди. Сиз шагърейленерге суйген объектлени кёллюю, программагъыз бай

къызгъанмай бергенди. Кавказда беш минг метрден бийик жети тау барды да, аладан беииси бизни республикададыла. Бек уллу ёхтемлигиз а - эки тёппели Элбрусду. Аны кёрюр ючюн, бизге саулай дунядан адамла келедиле, ол санда Италиядан да. Бизни

жууаплагъанды Дурнвальдер алайда окууна.

Арсен Каноков Луис Дурнвальдерге саугъагъа халкъ устала этген кюмюш къама бергенди. Больцанону президенти да кьонаккълагъа сувенирле тапдыргъанды.

кьонаккълагъа. Делегацияны келечилерине араны ишине башчылыкъ этууну мадарларын, ол къаллай техника бла жалчытылынганнын, маркетингни жорукъларын, сервисни кьурауну энчиликлерин кёрюзтгендиле. Дагыда ала инфраструктураны бир къауум объектлеринде да болгандыла. Биринчиден, канат жол бла тауну тёппесине кётюрюлгендиле, ол а эки минг метрге жетеди. «Бизни тауларыбыз бла

Делегацияны келечилерине тау-лыжа араланы проектлерин жарашдыруу, подьёмникле, ратракла къалай ишлегенлерин, жалгъан кьарны чыгъарууну энчиликлерин да кёрюзтгендиле.

Ол кюн делегацияны келечилери гичте электростанцияда да болгандыла.

**КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.**

Партия конференция

«Единая Россия»: эсепле бла борчла

Жыйылууну аллында анга кыатышканла РФ-ни Федерация Советинде Къбарты-Малкъарны келечиси Альберт Кажаровну эмда «Чегемские новости» газетни баш редактору Борис Кануковни бир минут шумсуз туруп эсгергендиле.

Ызы бла повесткага кечгендиле. Биринчиден, регион бөлүмнөкү былтыр ишини итоглары чыгарылгандыла. Докладыны аллында бөлүмнөкү секретары Натби Бозиев РФ-ни Правительствосуну эмда «Единая Россияны» председатели Дмитрий Медведевден келген алгыш телеграмманы окуганды эмда партияны башчысындан республикада аны приёмныйинде ишленгенге ыспас кыагытланы бергенди.

«Единая Россияны» КъМР-де политсовети, районлада биринчи организациялары да партияны XIII съездинде белгиленген программа жумушлары эмда РФ-ни Президенти Владимир Путинни Федеральнын Жыйылыгууга посланиясында айтылган буйрукшаны жашауда бардырыну башчылыкыга алып ишленгендерин чертгенди Бозиев. Дагында КъМР-ни Башчысы республиканы Парламентине этген посланияда айтылган социальный маъналы жумушла, партия проектени, республикалы целевой программаланы тамамлау да энчи кыарауда эдиле.

Аны бла байламлы Натби Бозиев партияны Парламентде фракциясыны келечилери жарашдырган законланы юслерин-

«Единая Россия» битеур-россей политика партияны Къбарты-Малкъарда регион бөлүмнөкү 23-чү конференциясында политсоветни былтыр ишини итоглары чыгарылгандыла эмда аны кыауумна турлениуле кийиргендиле. Аны ишине 195 делегат кыатышканды, ол санда министрле, депутатла, жамаат организацияланы келечилери да.

ден толурак айтханды. Аланы асламы уа кырал власть эмда жер-жерли самоуправление органланы ишлерин кыраууга, экономиканы эмда социальный сфераны айнытыгууга бурулдула.

Докладчы «Единая Россияны» башламчылыкыга бла бардырылган партия проекте Къбарты-Малкъарда жашауда кыалай толтурулганларыны юсюнден да билдиргенди. Ала уа аз тыйюлдюле, ол санда «Битеулю билим беруюно регион системаларыны модернизациясы», «Россейге хар сабий да багъалыды», «Саулукчулу сабийлик ючюн», «Сабий садла - сабийлеге» эмда башкала.

Сёз ючюн, балачыкларыны школга дери билим беруу учрежденияла бла жалчытуу жаны бла программаны жумушларына федеральный бюджетден 508 миллион сом берилгенди. Анга

республика кесини юлюшюн да кыошарыкыды - 126 миллион сом. Бу ахагъа мингден аслам жашчык бла кызычык окурча жети сабий сад иштериге белгиленди. Ала Нальчикде, Нарткъалада, Прохладныйде, Каменномост, Жемтала, Огъары Курп элдеде орнатыллыкдыла.

Сёзюню ахырында Натби Бозиев келир жыл республиканы Парламентине айырыула болукларыны эсгергенди. «Биз бююнюню даражабызны тоюшормей, партияны, кыралыбызны эмда Къбарты-Малкъарны оюучулары жашауда бардырган политиканы андан аны тамаларга борчлубуз», - дегенди ол.

Биринчи вопрос бла байламлы эсгертиуле кыабыл этилгенден сора экинчиге кечгендиле. Партияны уставына тийишлиликде хар жылдан да политсоветни кыауум он процентге жангыртылырга керекди. Алай бла бу жол андан алтуулан кетерилгендиле: Руслан Хасанов, Казбек Коков, Мокъаланы Руслан, Екатерина Минец, Лёна Афаунов эмда былтыр амалчыкчыла ёлтюрөн Борис Жеруков. Аланы орунларына жашырын кыол кётюрюден сора жангыла айырылгандыла: Сергей Ашинов, Азамат Бешкуров, Ирина Марьяш, Виктор Морозов, Азрет Уанов, Мухамед Шахмурзов.

Жыйылыууда башха вопросла да сюзюлгендиле. Аны ахырында «Единая Россияны» XIV съездине делегатла сайлангандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ТАПЛЫКЪ

Кёп функциялы ара бла байламлыкла тохташдыргандыла

Къбарты-Малкъарны Экономиканы айнытуу министрствосуну пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, республиканы Къырал эм муниципальный жумушланы жалчытуу кёп функциялы арасы бла келишим тауусхан органланы санына КъМР-ни Спорт эм туризм министрствосу бла Архив службасы кыошулгандыла.

Экономиканы айнытуу министрствону бөлүмнөкү консультанты Лариса Аджиева айтханыча, биринчи сагыынлган ведомство жетишмил болганлагъа спорт разрядла, тренерлик эм судьялык категорияла бередиле, тюрлю-тюрлю эришуледе хорлагъанланы диплома, майдалла бла саугъалайды. Архив служба уа

власть органланы алагъа керекли информация бла жалчытады, россейли, тыш кыраллы эм граждандарлары болмаган адамланы ала эркинликлерин толтуруу бла байламлы айланыуларына кыарады. документлеге экспертиза этеди, архив документлени сакълайды, юридический эм физический лицологъа консультация болушлук этеди эм дагында ол тюрлю кёп башха жумушну тамамлайды. Адамла энди араны юсо бла ала бла байламлы ишлерин тынчырак тындыраллыкдыла.

Кёп функциялы араны адреси: **Нальчик шахар, Уранов атлы орам, 9. Телефону: 8 (8662) 42-10-21, факсы: 8 (8662) 42-09-15. Интернетде адреси: hotline@mail.mfckbr.ru.**

КЕНГЕШ

Хайырланылгъан газ ючюн хакъ төлөргө кимге да тийишлиги

Бу конледе КъМР-ни Правительствосуну биринчи вице-премьери Уяналаны Казим бардырган кенгешде сёз Къбарты-Малкъарны газны юлешуучо сетьлерине халларыны, аланы жангыртыргъа эм регионуну газификациялаууга керекли инвестицияланы, ала бла бирге уа кюз арты-кыш айлагъа хазырланууну эмда табийгат газ хайырланганланы хакъ төлөулерины юслеринден барганды. Анга «Газпром» ОАО-ну эм «Газпром межрегионгаз» ООО-ну ишлерине юсо бла Нальчикке келип турган жууаплы кыулукчулары, КъМР-ни Правительствосуну членлери, жер-жерли администрацияланы башчыларыны орунбасарлары, жыйлуу эм газ бла жалчытуучу организацияланы оюучулары кыатышкандыла.

КъМР-ни энергетика, ЖКХ эм тариф политика министри Кючменланы Тахир кесини докладында айтханга кёре, кышха хазырлануу ишле республиканы Правительствосу кыабыл этген мадарланы планына тийишлиликде жетишмил бардырыладыла. Сёз ючюн, 1-чи сентябрьге республиканы суууклагъа хазырлануу 92 процентди. Бир тюрлю авария болуп калса, аны хатасын терк окуна кетерирча битеу ырыс-техника онгла бардыла.

Къбарты-Малкъарны хар жерине газ тартуу 100 процентди дегре болукчубуз. Ол керюмдө уа Россей Федерацияны башха кёп субъектлеринден кыайда игиди. Кёк отну юлешуучо системаны болуму да аман тыйюлдю. Болсада бир-бир районлада аны аялуу хайырланууну жалчытырча эм ол жаны бла технологияны игилендириге керек болуп турады.

«Газпром» КъМР-ни сетьлерин техника бла жалчытыргъа инвестицияла бериге хазырды. Берилген, хайырланылган газ ючюн хакъ төлеуде бир кыауум проблема болганына да кыарамай, КъМР-ни Правительствосу «Газпром» бла таза ниетде ачык сөлешеди. Ол а бир бирини ангыларга, бирге келишип ишлерге онг бередиле», - дегенди генеральный директорну власть органла бла ишлеу жаны бла

орунбасары Николай Исаков.

КъМР-ни Правительствосу эм «Газпром межрегионгаз» ООО-ну иши кыаууму энергия бла жалчытуу, аны хайырлыгынын ёсдюрюу, кыолайсыз жашагъанга болушлук этуу, газны хайырланганга барысы да хакъ төлөргө этуу жаны бла бирге ишлеуно проектлерин жарашдырууну кыолгъа алгандыла.

Энчи белгиле айтсак, Прохладныйде юлешуучо сетьге газ кёп келирча эм ол не кыдар кыйматты болурча жангыртуу ишле бардырыладыла. Куба-Таба элде 119 фатарны жылуу бла жалчытуу кыолгъа алынганды. Эндиге дери ол фатарлада жашагъанла кёк отну жалаанда аш-азык этууге хайырланууга онг тапхандыла. 2013-2014 жыллада республиканы жангы микрорайонларинда газ ызла тартырга, аланы проектлерин жарашдырырга, болганынын жангыртыргъа 160 миллион сом бөлюнокюрдю.

Юлени ичлеринде оборудованины тап халга келтируу, жашуу кыолайлары кыарысузла хайырланган газларын ёнчелерча, аз хакъ төлөргө приборла орнаттыладыла. Ол тюрлю ишлеге ача федеральный эм республикалы бюджетледен бериликди дептишканды. 2012-2013 жыллада КъМР-ни Энергетика, ЖКХ эм тариф политика министрствосу жашуу кыолайлары кыарысуз 104 юйюрге багъасы 1 миллион сом болган аллай приборла орнатханды.

- Къбарты-Малкъар бизни биригип жарашдырган проект-лирибизни жашауда бардырууну майданы болурга керекди, - дегенди Николай Исаков. - Нек десетиги аны оюучулары, специалистлери бла сөлеширге, бир оюмга келирге кыолдан келеди, ала ышангылы партнёрладыла.

Кенгеш хайырланылган газ ючюн хакъ төлеуге айырып улуу эс бурулганды. Уяналаны Казим коммунальный комплексни организацияларын газ ючюн хакъ төлеуде борчларын арт болжалга салмай толтурууга чакырганды.

КъМР-ни Энергетика, ЖКХ эм тариф политика министрствосуну пресс-службасы.

Кызынаырыу

10 проектге - танг кесек грантла

Озган 2012 жылда Май районда эл мюлк бла байламлы предприниматель бизнес-проектлени онусуна 2,7 миллион сом багъасы грант берилген эди. Гитче бизнес бла энди кюреше башлагъанлагъа ол бек уллу болушлук болганды.

Бу жол эл мюлкде, адамланы жумушларын тындырган сфере

рада, жөнгил промышленностьда кюрешгенге себептик этилгенди, деп билдиреди КъМР-ни Экономиканы айнытуу министрствосундан.

Алгъаракълада Нальчикни администратциясында 16 миллион сом багъасына 54 проектни кыабыл кёргендиле. Терк эм Зольск районлада - 7-шер миллион сом

эм Бахсан районда 3 миллион сом бөлюнгенди аллай башламчылыкыла.

Эсигизге салайык, бу ишни софинансировать этер онг КъМР-ни Экономиканы айнытуу министрствосуну аллай муниципал программалага субсидияла белгенини хайырындан болганды.

Бизни корр.

Жандауурлык

Республика Узакъ Востокга 3,5 миллион сом ашырлыкыды

КъМР-ни Башчысыны буйругуу бла суу басхан Амур областха, Хабаровск крайга эм Еврей автоном областха болушлукыга деп республиканы организациялары 3 миллион 573 минг сом ача жыйгандыла. Аладан 2005,1 минг сом Амур областха, 72,7 минг сом Хабаровск крайга эм 595,2 минг да Еврей автоном областха ётдюрюлюкюдө.

Алгъаракълада Арсен Кануков

Къбарты-Малкъар бир заманда да башхаланы кыыйныкчыларындан бир жанында кыалаган анын эм бу жол да ол адетни бузмазлыгын чертген эди.

Акцияга жамаат организацияла да кыатышкандыла. КъМР-ни асламлы информация органла, жамаат эм дин организацияла жаны бла министрини орунбасары Гергъоькланы Джамболат билдиргенге кёре, «Таза жюрекле»

жамаат организация 30 машок бла бир кийим жыйганды. «Патриот» а жууук кезиде жандауурлук конъект бардырыктыды. Андан жыйылган ача кыыйныкыга тыошген адамлагъа болушлукыга деп ачылган энчи сётлагъа ётдюрюлюкюдө.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосу пресс-службасы.

АЧЫЛЫУ

САБИЙЛЕ, АТА-АНАЛА ДА БЕК ҮРАЗЫДЫЛА

Сабий сад Шалушка элни экинчи номерли школуна бойсунурукду. Аны директору Луиза Хутатова айтканга кёре, анда алты группа боллукду, аланы хар биринде керекли мебель, иллюла бардыла.

Чегем районну администрациясыны башчысы Руслан Баков районда быйыл садикге жюрюрюк сабийлеге беш жюз жангы жер ачылганды, аладан жюз бла алтымышы – Шалушкада, дегенди. Ол, балаланы, ата-аналаны, устазланы да алгышлап, садикге жюз минг сом саугулаганды. Директор Луиза Хутатова бу ахчага музыка аппаратура алынырыгын билдиргенди.

Шалушка элни администрациясыны башчысы Хачим Кунижев кеп алгыш сёзле айтханды эм жюз бла алтымыш сабийни хар бирине энчи столчук бла шинтикчик тапдырганды. КъМР-ни Парламентини башчысыны биринчи орунбасары Руслан Жанимов бусагъатда школга дери билим беруге аслам эс бурулганын, энди ол Шалушкада бийик даражада боллугун чертгенди.

КъМР-ни Башчысыны администрациясыны таматасыны орунбасары Александр Власов республиканы оючулары билим бериуну айнытыр ючюн, уллу иш бардырадыла, дегенди. «Алгын битеу Россейде садиклени коммерция структуралага сатхандыла, шендю уа жангыдан саладыла. Бу шарт огурулу шартды, - дегенди ол.

«Единая Россия» политика партианы регион бёлюмюню

Онекинчи сентябрьде Шалушка элде 160 жерли сабий сад ачылганды. Бу жарык байрамга КъМР-ни Парламентини депутатлары, КъМР-ни Билим бериу министрвосуну, Чегем районну эм Шалушка элни администрациясыны къуллукчулары, «Единая Россия» политика партианы келечилери эм эллиле къатышхандыла.

исполкомуну башчысы Татьяна Канунникова садик ачылганы жаланда сабийлеге угъай, ата-аналага жангы амалла ачханын чертгенди. Энди аланы ишге чыгарга онлары барды. Ол балалага иллюла, тюрсюню карандашла, бояула, альбомла, дефтерле, къаламла саугулаганды.

КъМР-ни билим бериу министрини орунбасары Барасби Абазов айтканга кёре, быйыл Россей сабий садланы системасын айнытыуга элли миллиард сом къоратханды. Бизни республикага беш жюз бла жети миллион сом берилгенди, алага республикалы бюджетден

беш жюз бла жети миллион сом къошулганды. Битеу да бу ахчага жети жангы сабий садла ачыллыкдыла, алада юч минг бла юч жюз къырк жангы жер боллукду.

Ата-аналаны атларындал Залина Кудаева селешгенди. Ол, жюрек ыразылыгын билдирип, бу огурулу ишге къошумчулук этгенлеге салуку, насып тилегенди.

Алгыш сёзледен сора сабий садны арбазында концерт болганды. Жырла, тепсеуле, бир бирлерин алышындыра, жыйылганды келлерин кёртюргенди.

БАЙСИЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

Шимал Кавказ
кюн сайын

Айыуну терклендирлик келишим Шимал Осетия - Алания бла ИТАР-ТАСС информация жаны бла биригип ишленуо юсюнден келишимни къабыл этгенди. Республиканы башчысы Таймураз Мамсуров эм агентствону генеральный директору Сергей Михайлов къол салган документде айтылганына кёре, келишимни баш мураты - жамаут политика, социально-экономика эм гуманитар жашау жанлары бла биригип ишлеудю. Республиканы жетишимлерин ючлерик борчланы жашауда бардырыуну юсюнден келишим этилгенди.

Таймураз Мамсуровну айтханына кёре, асламлы информация органланы ишлери жашауга кенг халда сингнге барадыла. «Биз журналистлени керти эм тюз жазыгыз деп чакырабыз», - дегенди ол.

Бапуш эт чыгарлык комплекс Ростов областьда октябрьде Россейде нек уллуга саналлык «Донстар» къуамлы Пекин бапушланы ёсдюрюп, эттерин жарашдырып турлук комплекс ачыллыкды. Аны юсюнден ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине «Евродон» деген компанияны прессекретары Алексей Меркулов билдиргенди.

- Бапушла балала бла бирге битеу юч участка да хайырланлыргыра берилгенди, - дегенди ол. Аны айтханына кёре, предприятие Франциядан бирсутикалык бапуш балаланы алганды. Ала бапушланы ата-ана къауумлары боллукдула эм комплексни инкубация жумуртхала бла жалчытырыкдыла.

Предприятиядя 900 ишчи жер къураптыкды. Проекте ахча «Россельхозбанкны» себеплик этиуну бла берилликди. Инвестицияны ёлчеме 5 миллиард сомду.

Инвесторла предприятияны итигендиклиде

Волгоградда энчи инвесторла общепитни ол жерли предприятиясында жарым фабрикалга чыгаруу жаны бла жангы ыз къурауга 200 миллион сом бергенди. «Бу инвестпроектни, къуру экономика магъанасыдан сора да, уллу социальный магъанасы да барды, нек дегенде билим берген эм медицина учреждениялада иги качеству аш-азык чыгарлыкды», - деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине регион правительствону пресс-службасында.

Саусузга

богурдак ёсдюргенди

Иорданиядан келген саусузга жангы богурдагын алышындырыр жаны бла жетшилми операция этилгенди. Красодар крайыны клиника больницасында бу саусузга деп ол органы Къобанда аны клеткалардан ёсдюргенди.

- Операция биоинженер каркасны мурдорунда бардырылганды эм операция алты сагъат чаклыгыга созулганды, - деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине медицина учрежденияны баш врачы, РАМН-ны член-корреспонденти, профессор Владимир Парханов. - Богурдак регенеративный клиниканы энчи бёлюмюнде ёсдюрюлгенди, ол бёлюм ишлеп башлаганы жыл болады.

Операцияны кезиунде Парханова Швециядан келген профессор, РФ-ни Правительствосуну мегагрантыны алчы алыми Паоло Маккиарини эм баш врачны орунбасары, торакальный хирург, медицина илмуланы кандидаты Игорь Поляков больницаны врачларыны бригадасы бла бирге болушхандыла.

Жол хакъны - электрон карта бла Астрахань областьда жол хакъны универсальный электрон картасын сынау жетшилми бардырылганды. Халкъны ташууга шахарны 25-чи шахар маршрутун иги болганы айтылганды, дегенди проектни координатору Мария Соловьева.

- Жамаут транспортта барыр ючюн, картаны кондукторга кёргозюрге керекди, ол а аны эсеплеучю устройствого саллыкды. Билетни орунуна сиз чек аллыксыз, ахча счётта къаллай бир къалганы кёрюнюрюкдю, - деп ангылатханды ол.

Шендю мында юч минг чаклы бир аллай карта чыгарылганды. Аланы хайырланлыккага идентификациалы транспорт эм медицина картала берилликди. Ол карта банк ишлени бардырырга да жарарыкдыла. Аллай картаны ким сойсе да хакъсыз аллыкды, заявление жазып берсе.

Тамбла - Агъач мюлкде ишлегенлени кюнюдю

Жерибизни чырайлыгын сакълайыкъ

КъМР-ни Агъач мюлк жаны бла кырал комитетинде ишлегенле кеслерини профессионал байрамларына ахшы кёрюмдөле бла тубегендиле. Къабыл этилген контрактлагъа тийишлиликте битеу программала толусунлай толтурулгандыла. Агъачлары кырылгъан жерлеге жаш терекле орнатыладыла, аланы ауруладан сакъларча санитар ишле бардырыладыла, терк айнырларына къайгырыладыла.

Агъачны от тыюуден сакъларча кыйын жерлеге жолла ишленедиле, аллай палах келсе уа, ёртен кенг жайылмазча тереклени аралары бла жол ызла салынадыла, аланы ышкындыккладан, пура тюкючледен, къылдыладан тазалау ишле сау жылны ичинде бардырылганлай турадыла.

Суу жагъала, шауданла тазаландыла. Керек болса, от тыюшген участкада аланы сууларын хайырланууну мадарлары этилгендиле. Адамла кеп жорюген жерледе агъачны сакълау, кыоруулау бла байламлы белгилери болган стенде кырашдырыладыла, алагъа тийишли

информацияла жазыладыла. Ол тюрлю мадарла кеслерини хайырларын бередила.

Россейни агъач байлыгын сакъларга эм кёбейтирге улуу кыйын салгъанлары, эрттеден бери бет жарыкълы урунганлары ючюн Федералъный агентствону Сыйлы грамотасы бла бизни ведомстводан 4 адам сауыгъаланганды. Алтауланга федералъный ведомствону таматасы А.А. Лебедевни ыспас-бюсюреу къагыты келгенди. Дагъыда жигер

урунган 11 ишчибиз ЮФОНу Агъач мюлк жаны бла департаментини бюсюреуне тийишли болгандыла, 10 адамыбыз да ол бёлюмю сыйлы грамоталарын алгандыла.

Мен бююн бютюдю бек жорек ыразылыгъымы ветеранлагъа - Къудайланы Владимирге бла Жигуноу Анадолийге - айтырга сюеме. Ала экиси да КъМР-ни Кырал комитетинде Жамауат советни членлеридиле, пенсияда болгъанлыкъыга, отрасльни айнытуугъа тийишли юлюшлерин къошадыла, кеслерини бай сынауларын жаш тёлуге чомарт бередила.

Республиканы Агъач мюлкюнде ишлегенлени профессионал байрамлары бла жорегими теренинден къызыу алгышлайма. Алагъа кийик саулуукъ, къолайлы жашуа тежейме, туугъан жерибизни агъач байлыгын сакълауда эм кёбейтиуде жангы жетишимле болдурурларын сюеме.

СОТТАЛАНЫ Къурман,
КъМР-ни Агъач мюлк жаны бла кырал комитетини председатели.

Табийгъатны керти къалауурлары

Агъач - битимни бир тюрлюсюдю. Адам улусу жашуа жолунда аны дайым хайырланганлай турады. Къыш къыямада жылыу берген отундан башлап шендогоу технологияла бла ишленген ундуруклагъа, шинтиклеге, алапат ариу юйлеге дери.

Былай къарагъанда агъач кеп кёрюне да, ол да чексиз тюрлюсюдю. Къыйырдан тутуп, кырылып турса, ол да тауусыла барады. Бютюдю арт жылда уа агъачны файдаланган кырал организациаладан сора да, иелиле да асламдыла.

Ол алай болмаз ючюн, агъачны аяулу жюрютюрге, аны къалайдан къаллай бир алынырыгын тохташдырыгъа эм кесилген тереклени орунларына зыгытла орнатыргъа керекди. Бу ишде низам контроль керекди. Аны бардыргъанла уа агъач мюлкледиле.

Аладан бири Акъ-Сууда орналыпды. Аны таматасы Кюч-

мезланы Арионду. Анда дагъыда къауум адам ишлейди. Ол санда агъач къалауурла Бёзюланы Жабраил, Таумырзаланы Идрис, Гергъокъланы Альберт, Чабдарланы Расул эм башхала. Аланы хар бирини да жер юлюшлери барды. Кюн сайын ала аны айлап къыгадыла. Болган халны тинтип, мюлкнү таматасына билдиредиле. Анга кёре оную да этиледиле.

Аллай жашладан бири Гергъокъланы Альбертди. Ол Акъ-Сууда, Суу Арада турады. Ол тийредеги агъача къарайды. Хасания чегинден башлап Мистер Доз (алгыннгы Дорбун суу дегендиле), бийик тау этеклерине дери барады аны иелиги.

Отун неда къурулушда, башха жумушда хайырланрыкъ агъач керек болгъан ара мюлкге барып, андан эркинлик къагыты алып, къалауурлагъа келтиредиле. Сора ала кёрюзтедиле къалайдан,

къаллай бир терек къырыргъа боллуугъу.

- Кылын ёсген жеринде агъачны тазаларгъа да тышеди, дейди бизни бла ушагъында къалауур Гергъокъланы Альберт. Тюбюнден адамла келедиле. Кылын жерни кёрюзтебиз. Сора кесилрге керек тереклени ала айырадыла. Жашыракъланы къоядыла, базыгыракъларына уа белги саладыла. Агъач алыргъа келгенлеге биз аладан беребиз. Кылын жер жукъарса, жаш терекле да иги айныдыла.

Эркинликсиз неда агъач къалауур кёрюзтемеген терекни киши да кесмейди. Анга Альберт эм аны нёгерлерди сакъдыла. Ала адамла жашууларында дайым хайырлангып турган битимден бирлерини керти къалауурларыдыла. Аллаила болган къадаар, агъач байлыгъыбыз келир тёлөлеге да сакъланырыгъы хақыды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Культура

Нарсананы филармониясыны аты тюрленирикди

КъМР - ни культура министри Руслан Фиров СКФО - ну культура министерстволарындан коллегалары бла бирге Нарсананы филармониясына «Шимал Кавказны В. И. Сафонов атлы кырал академиялы филармониясы» деген ат берилирини тийишли кёргендиле. РФ - ни культура министри Владимир Мединскийге тилек къагыты хазырланганды.

Документде айтылганнга кёре, быллай тюрленуу Шимал Кавказдан чыкъгъан белгили музыкант Василий Сафоновну аты келлик тёлө-

лени да эслеринде къалырына себеплик этерикди. Нарсананы Кырал филармониясы битеу Шимал Кавказны концерт организациалары араларында байламлыкъыга себеплик этгенлей турганын да белгилерге керекди.

«Госфилармония КъМР-ни чыгъармачылыкъ къауумлары бла бирге жангы маданият проектлеге, Шимал-Кавказ округну миллетлерини бир бирлерини культураларына тыюнююлерине улуу эс бурганлай турады», - деп чертгенди Руслан Фиров.

Башламчылыкъ

Сюйюп къатышырыкъдыла

КъМР-ни Табийгъат байлыкълары эм экология министерствосу кир-кипчикден тазалау жаны бла «Бирден къолгъа алайыкъ» деген Битеуроссей акцияны регионда координатору болургъа сёз бергенди. Ол Тёгерекде къудуретни сакълауу жылыны чеклеринде 2013 жылда 14-чю сентябрьден 21-чи сентябрьге дери кезиуде «Единая Россия» партияны башламчылыкълары бла бардырылады. Министерствону ол чакъырыууна кёре акциягъа Къабарты-Малкъарны битеу муниципалитетлери, урунуу коллективлери, учреждениланы бла организациаларыны къуллукъчулары,

жаш тёлө эм экология бирлигулери, волонтерла эм республикада жашагъанла -тёгерекде тазалыкъ болуруна къайгыргъанла -барысы да ыразы болуп къатышырыкъдыла.

Акция партияны «Россейни экологиясы» проектине тийишлиликде элени тазалыкъда тутар, экологияны игилендири муратда бардырылады. Ол кеси да 2013 жылда Росприроднадзор тамамларыкъ ишлени планына кийирленгенди.

Хазиз ХАВПАЧЕВ.
КъМР-ни Табийгъат байлыкълары эм экология министерствосуну пресс-службасы.

Оноу

Сириядан жерлешлерибизге - орус тилден курсла

Черкесилени халкъла аралы ассоциациясында Сириядан Къабарты-Малкъаргъа къайтхан жерлешлерибизни сабийлерине билим беруу бла байламлы соруулары сюзер муратда жыйылыу бардырылганды. Анга министерствону ишчилери, башланган эм орта усталыкъ билим беруу учреждениялары башчылары да къатышхандыла.

Министерствону келечилери ата-аналаны, сабийлени да сорууларына жууапла бергендиле. Ала ЕгъЭ-ни ётмегенлери эм школну бошагъанларыны юсонден жаланда справкалауры болгъаны себепли, тогуз классдан сора усталыкъ билим алыуу амалларына да къаралганды.

Жерлешле тышген болум бек къыйынды. Алай мында алагъа властыланы, жамауатны да жанларындан аслам эс бурулады. Алыкъа былгагъа баш проблема ала орус тилни билмегенлери. Ала тилге юйренирча тогуз узаилыкъ курсла къуаргъа оноу этилгенди. Ол а алагъа башха выпускникле бла тенг артда вузгъа кирирча ЕгъЭ-ни берирге болушурукъду.

Билим беруу учреждениялары башчылары уа алада окъургъа сюйгенлеге усталыкъгъа бла орус тилге биргелей юйретирге айтхандыла.

ТАИСИЯ НЕБЕЖЕВА.
КъМР-ни Билим беруу эм илму министерствосуну пресс-службасы.

Проект

Россейни халкъларын бирикдире

Россей Федерацияны Правительствоу «2014-2020 жыллада» Россейли миллетни бирлигин кючлеуно эм Россейни халкъларыны этнокультураларын айнытууну федералъный целевой программасын» къабыл этгенди. Былайда баш борчлагъа граждандыны тап къурау, аныча Россейни халкъларыны кеп тюрлю этнокультураларын айнытуугъа себеплик этиу саналады.

-Бу программа кыралны миллет политикасын тийишли даражада бардырыгъа, кырал властыны органларыны

эм миллетлени бла дин биригилене араларында болуукъ сёлешуилени тап бардырыгъа себеплик этерикди, - деп айтылады документни ангълатма кесегинде. Бу ишлеге 6,8 миллиард сом къоратылыкъды.

Келе турган кезиуде болургъа болуукъ ишле былладыла: энчи алып айтханда - миллетле аралы эм дин конфессияла аралы болуукъ даулашланы алгъадан билиу эм кетериу, экономика жаны бла тюршир заронкы азайтыу, Шимал Кавказны регионларына инвестицияла келирча этиу.

Интернет.

ТАМАША ХАПАР

«Мен аны бир заманда да унуталмам...»

Оғары Малкърдан Геляланы Лиза: «Нальчикде республикалы больницада бир иги адам жатады. Ол санга сейир хапар айтыркъыды. Аны бла тубешсенг эди», - дейди.

Экинчи күн ары тебирейме. Мен барлык адам саусузла юйюно урология бөлүмүндө жатады. Бахсан району Куба элинденди. Абдулкерим Канкулов. Кескен жылгга жуууклашхан акъсакъл Оғары Малкърдан Байкишиланы Магомет да ол тургъан отуодады.

Была мында шагърей болгъандыла. Бирге жатхан къайдан болгъанын билгенден сора урушну кезиунде алада бир малкърлы жаш тургъанын билдиргенди Абдулкерим. «Заман» газетден келгениме бютона ыразы болуп, хапарын башлайды ол:

- Мен сизни бек сиеме. Тамата къарындашым таулуду. Хар малкърлыны да аны бетинден кереме. Манга алты жыл бола эди уруш башланганында. Атабызны фронтха чакъырадыла. Андан сора да, бизни элден кеп адам кеткен эди къазаутха. Болсада жау аскер бери жуууклашады. 1942 жылны август айында уа элге да киреди.

Немислиле орамлада оноу этип айланадыла. Бизге да келеди бир къаууму. Аладан бирлери, мени тобугъна олтуртуп, сурат кертгизтени эсимдеди. Бахсан тийресинде уллу сермеш баргъан эди. Арта ол анда ёлгенча хапар айтадыла. Немислиле Кубаны къолгга этгенден сора юч күнден элге төрт жаш келедиле. Аладан экиси - таулу, экиси уа - эбизе. Ала пленден къутулуп айлангандыла. Кеп бола эселе, алагъа 19-20 жыл болур эди. Малкърлы жашла бизге келедиле.

Аладан бири орта бойлу, кенг жаурунлу, къарылу бизде къалады. Арта кеси айтды Оғары Малкърдан Геляланы Кадет болгъанын. Экинчини аты Хасан эди, тукъумун билмейди. Аны уа Абдулкеримланы къоншулары аладыла. Эбизелени уа арпакъда башха юйюрле.

Элде полицияла да бар эдиле. Болса-

Солдан оннга: Абдулкерим Канкулов
бла Байкишиланы Магомет.

да бизни аскерчилени ала сатмайдыла. Немислиле мындан къысталгъынчы, төрт жаш да элде тынч-ырахат жашап тургъандыла. Абдулкеримни анасы Нак Кадетге жашым демей селешмегенди. Тюз ёз сабийгеча къарагъанды. Ол да анга анам дегенди.

Юйде арба бар эди. Аны жегип, эл тийресине барып, маллагъа аш келтиргенди. Юйде эр киши этерик жумушланы тындыргъанды. Аз-аздан къабартыча да селеше тебирегенди. Абдулкеримни уа таучагга юйретгенди. «Бу - баш, бу - къулакъ, бу - бурун, была уа - кезле», - деп юйретичю эди мени кеси тилине тамата къарындашым. Сырганы да не болгъанын билеме», - дейди къабартылы киши.

Бир арада уа Кадет, арбазда соеллип, таула таба къарап, терен сагышлы болуп кеп турур эди. Нак, аны алай кере, къатына барып, къуачкълап: «Жашым, юйюнге, тауларынга тансыкъмы болгъан-

са? Жарсып турма. Аллах айтса, немис да къысталыр, къаугга да тохтар, алгынча, ырахатлыкъ да келир. Юйюнге да барырса, адамларынг да сау-саламат табарса.

Энди сен бизни да жашыбыз болгъанса, унутмай бизге да келе турурса, мен да тапхан ананга сени сакълап турлукъма. Келмей кеп къалсанг а, сенича, былайда арбазда соелип, таулагга къарап, келиринги сакълап турлукъма», - дер эди.

Малкърлы жашла къабартылы анасы:

- Угъай, анам. Ёлгеним бла сени унутханым тенгдиле. Абдулкеримчикни, башхаланы да къалай унутурукъма. Къазаут бошалып, барып, юйде халны билип, терк ызыма къайтырукъма», - дер эди.

Малкърлы жашла къабартылы анасы: «Угъай, анам. Ёлгеним бла сени унутханым тенгдиле. Абдулкеримчикни, башхаланы да къалай унутурукъма. Къазаут бошалып, барып, юйде халны билип, терк ызыма къайтырукъма. Сора сизни барыгызыни да ары элтирикме. Керюрсюз, сизге къалай тубеселе да.

Анам да, тюз да сенича, огурулу тишируду. Сиз, эгечлеча, бир бирни ангыларыкъсыз. Мен айтырукъма анга, кесинге,

сабийлеринге да къоркъуу тошгенине да къарамай, мени юйюнге тутуп, сакълагъанынгы. Балаларынгы гыржынларындан юлюш этип, манга берип, кесинге сабий этгенинг. Угъай, мен сени ёлоп кетгинчи, унутурукъ туйолме, - деп жууапплар эди.

Төрт жаш да, пленден къачып, кеп жол къыдырып, кесибизниликени жетебиз деп, алагга къошулалмай, къабарты элге алай тошген эдиле. Анда алагга иги къарадыла. Елюмден къутхардыла. Геляланы Кадет Канкуловлада турду. Хасан а аланы къошулары Сафар бла Лялюню юйюнде. Аланы жашлары Пшизабий да урушда эди. Кеси сабийлерине болгъанча къарады. Аскерчини букъдургъан юйюно уа немислиле топ этгендиле.

Къауум айдан, мында муратларын толтуралмай, гитперчиле ызларына кетдиле. Элге бизни аскерле кирдиле. Эбизе жашла Серёжа бла Макаканы штрафной батальонгга ётдордоле. Арта ала турган юйюнге сермешленден биринде ёлген хапарлары келди. Хасаны уа андан ары хапары белгисизди.

Геляланы Кадетни уа Канкуовла бизникилеге да кертгизмегендиле. Ала кеткенден сора къауум заман юйлеринде тутхандыла. Кюнлени биринде жаш юйюне тебирейди. Къабартылы анасы, саугъала да берип, ашырады. Ол кетеди юйюне, аны бла думп болуп къалады.

Къабартылы тишируу аны къайтырын сакълап турду. Ол келмегенден сора, къауум заманладан излей чыкъды. Малкърлы жашын бандитле ёлпорген хапар эшитип, бушуу-бушман болуп къайтды. Кеп кечелени: «Мени жашым», - деп аны жиляуун эте ётдоргенди.

Абдулкерим а, КъМР-ни сыйлы устазы: «Мен тамата къарындашым бир заманда да унутурукъ туйолме. Больничадан чыкъгъанлай, аны жууукъларын излей, Оғары Малкъргга барлыкъма», - деп турады.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

САУЛУКЪ

«Жанлы» эм «жансыз» суулары юслеринден жомакъла эм керти шартла

Ичерге да, аш биширирге да шешалада болгъан сууну хайырланса игиди, деген оюм барды. Аллай орунлада болгъан суу хар жаны бла да бирча хайырлыды деп айтыргга уа къыйынды - къайдан алыннганы, игилиги - аманлыгы, къалай тазаланнганы бла да. Келигиз, сууну юсюнден бир белек жомакъны тинтейик.

1-чи жомакъ. Шешалада болгъан суула барысы да гара сууладыла.

Кертисин айтсакъ - ол жомакъды! Россеили рынокда ишлеген компанияла бир да жашырмайдыла быргъыдан алыннган сууну сатханларын. Этикеткада «муниципальная скважинадан» неда «арадан жер тубюнден чыгарылгъан сууду» деп жазадыла. Сейирсиндигизми?!

Тюзлюк ючюн айтыргга керекди, башха тюрлю суу да болгъанын - табийгъатны гара суу. Аны алып, шешалагга къуар ючюн, суу чыгарыучуну кесини энчи кезиуу болургга керекди. Аллай сууда табийгъат минералла бардыла эм аланы къошакъ халда байкъландырыр кереклиси да жокъду. Аллай сууну чыгарыучула этикеткада суу къайсы кезлеуден болгъанын - тау башындагъынданмы, башха кезлеуденми, реликт тенгизденми алыннганын жазадыла.

2-чи жомакъ. Тазаланнгандан сора, не десек да, битеу суула бир кибикдиле.

Биринчи кере къарагъанда, кертиси бла да алай кёрюнорюкдоле. Алай эсе да, тазалаула бир бирден башха боладыла. Суу быргъыдан алыннган эсе, аны сатыучула сууну тазаламай къоймайдыла. Бир-бирде дистиллированыйге жетдиргинчи окуна да, сора жалгъан халда гара суу этер ючюн тузла бла минералла

къошуп жарашдырадыла. Алай бла сиз жашаугга къоркъусуз суу аласыз.

Артезиан къуюдан алыннган суу да бек иги тазаланнады - аны «темирсиз», «тузсуз» этедиле, башха айтсакъ, анда мардадан кеп болгъан затланы кетерип, мардагга келишдиредиле, минералларын стандартлагга жетдиредиле. Аллай суулары хайырлыкъларыны юслеринден айтыр кереклиси окуна жокъду.

Табийгъат гара сууну жер тубю черенден чыгарадыла. Аллай суу табийгъат кеси тазалагъан сууду, геология къатладан ётоп, жер филтрледе тазалангъан сууну табийгъат магъаналыгъын тюрлендирмей чыгарадыла.

Табийгъат гара сууну сайлагъан заманда кезлеу къалай къорууланганына да эс буругъуз: ол тегерекдеги болумдан не къадар иги къоруулангъан эсе, ол къадар иги сакъланады аны табийгъат минераллары. Буз эрип къуаралгъан, суула ачык болгъанлары себелли, аланы болумларына хауа болумула да не иги, неда осал себеплик этедиле. Суу жер тубюндеги кезлеуледен неда тенгизледен алына эсе, аны къоркъуулугъу бек аз болады.

Кесини табийгъат минерал къауумун тас этмей тургъан сууну этикеткасында ТУ9185 деп жазылып болургга керекди. ТУ 0131 тарихле бла башлана эсе, эштада, аны бир кесек «тузлагъан» болурла.

3-чю жомакъ. Сууну минерализациялау - заранлыды, сууну тазасы, дистиллированый, адамны санына абери къошмай, анда болгъан минералланы уа жуууп кетеди.

Бир стакан ичсегиз, зат да болмаз. Кеп ичерге уа керек туйюлдо. Аз минерализацияланнган, башха айтсакъ, бек жумушакъ суу, кеси болумлары бла къыйналыгъан суугга уашшыды, бек кючю сууда уа мардадан эсе кеп туз эм минерал барды, ала кеслери да саулыкъгга себеплик этген суулагга саналадыла. Аллай суулары кюн сайын хайырланып турабыз. Минераллары тийишлиси чакълы болгъан суудан кюн сайын 200 неда 500 грамм ичерге керекди. Аллай сууну ичгиз, да, саулыкълу болугъуз.

Екатерина АНДРИЕВСКАЯ.
«Аргументы и факты» газет.

Медицина

Диализге он жыл юрюген тишируу бала тапхангы

Нальчик шахары Перинатальный арасында бюйректери ауруп, он жылны ичинде кюн сайын диализ амал бла къанын тазалап тургъан тишируу сабий тапханды. «Шендюго медицина технологияла» деген диализ араны баш врачы Андзор Хатшуков айтхангга кере, быллай саусузланы аналыккъгга жоллары бек къыйынды. Къанларында железу, электрлитле къаллай бир болгъанын тинтилип турургга керекди.

Къуру бизни республикада угъай, битеу Россейде да диализге юрюген тишируулары араларында сабий тапханла бек аздыла. Къабарты-Малкърда быллай огъурлу иш экинчи кере болады. «Бир талай жыл мындан алгга тууулгъан къызчыкъны саулуугу тапды, анасы диализге юрюгенлей турады», - дегенди Андзор Хатшуков.

Перинатальный араны баш врачыны къуллугъун болжал халда толтургъан Зарема Крымшокалова айтхангга кере, шендо туугъан сабийчикни ауурлугу 2550 граммды, саулуугу игиди. Бу жетишим Диализ эм Перинатальный араланы бирге ишленгенлери ючюн болгъанды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Рейтинг

Елена Батурина, алгъынча, эм бай бизнесменди

Forbes журнал бек бай тиширыулары кезиуле рейтинглерин жарашдырганды. Анда кырал күүлукчулары, чиновниклени кыатынлары да жокьдула – жалаанда бизнесменле бардыла.

Тизмеде биринчи жерни, алгъынча, Москваны экс-мэри Юрий Лужковну юй бийчеси Елена Батурина бийлегенди. Шөндю ол Лондонда жашайды, бизнесин да тыш кыраллада бардырады. Рейтингледе айтылганлагъа кёре, эри отставкага кетгенден сора да аны ишлери иги бардыла. Бек бай жыйырма тиширыуу араларында, Forbes этген тергеулеге кёре, Елена Батуринаны ырысхысы 1 миллиард доллардан асламды, башха тиширыу предпринимательле андан кеп да арта кыаладыла. Аладан асламысыны бизнеслери аш-азыкь эм эл мюлк продукция бла байламдыла. Сёз ючюн, рейтингде экинчи жерде болган Наталья Луценко мал аш, бурчакь эм битим жау сатыу бла байыкьланганды.

Россейлиле Муслима Латыпованы (рейтингде 4-чю жердеди) бизнесин иги биледиле - аны «Бахетле» деген супермаркетлери Къазанда кенг жайылгандан сора да, Москвада да жерлешгендиле эм Россейни башха шахарла-

рында да тынч-тынч орнала бардыла. Экспертлени айтханларына кёре, жетишимли ишлеген бизнесменлени иги кесеги уллу болмагъан Татарстандандыла. Латыповадан сора да, бу тизмеге аны эки жерлеш тиширыу нёгер кышулганды.

- Сафина эм Камила Шаймиевала (Татарстанны биринчи президентини туудугу), ала тизмеде 6-чы эм 16-чы жерледедиле. Бу эки тиширыу да иш бла ОАО «ТАРИФ» компания бла байламдыла. Бу компания уа республиканы химия эм нефтехимия промышленностуна эм нефтьни жарашдырыуға контролукь этедиле.

Индустрияны келечилери болмай иш да бармагъанды. Бешинчи жер Евгений Касперскийни алгъыннгы кыатынына, «Касперскийни лабораториясын» кырагъан Наталья Касперскаяға жетгенди. Наталья бек иги саталгъанды алгъыннгы эрини антивирусларын. Шөндю ол информациялары кыорууларыкь программалы оборудованиеланы чыгаруу бла кюрешген компанияға башчылыкь этеди. Аны бла бирге Наталья беш сабийни да аналарыды.

Интернет.

Объявление

ООО «Юпитер-Консалтинг» конкурсный управляющий ФГУП «Эльбрус-Авиа» сообщают о проведении торгов в форме аукциона по продаже заложенного имущества должника

Организатор торгов ООО «Юпитер-Консалтинг» (355000, г. Ставрополь, ул. Вокзальная, 29; ИНН 2636046928; (8652)28-14-25; YK2610@mail.ru) и конкурсный управляющий ФГУП «Эльбрус-Авиа» Руденко Н. Н. (адрес: г. Ставрополь, ул. Мира, 319, оф. 6, ИНН 263403386973, СНИЛС 009-551-701-43, член НП «МСК СРО ПАУ «Содружество»: г. Ставрополь, ул. Кулакова, 9Б, ОГРН 1022601953296, ИНН 2635064804), действующий на основании Определения АС КБР от 25.05.12 г., дело №А20-98/2009, сообщает, что торги по продаже имущества ФГУП «Эльбрус-Авиа» (360000 КБР, г. Нальчик, ул. Кабардинская, 195 ИНН 0711013776, ОГРН 1020700745230, СНИЛС 005-001-001249) в форме публичного предложения завершены. В ходе реализовано: Лот 2. Автомобиль УАЗ-315196, 2010 г. по цене 109 911,60 р., покупатель Марзалиев З. Х. Лот 1. Полуприцеп Асегман 1992 г. по цене 31587,66 р., покупатель Храпач В. С. Заинтересованность покупателей и участие в капитале по отношению к должнику, кредиторам, конкурсному управляющему отсутствует. По остальным лотам торги не состоялись из-за отсутствия заявок.

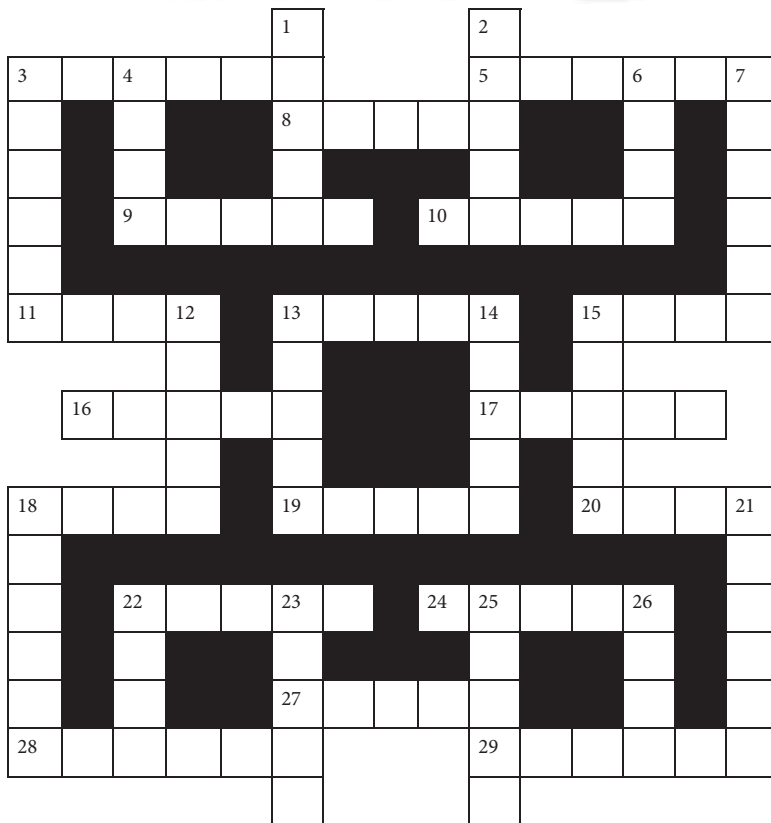
КЁРМЮЧ

«Техноферия-2013» Нальчикде ётерикди

КъМР-ни Промышленность эм сатыу-алыу министерствосуну болушлугуу бла автоматизация сферода хайырланылган Festo компания чыгарган жангы технологиялары кёрмючю бардырыллыкьды. Ол 25-чи сентябрьде ачыллыкьды. Проектни баш борчу республиканы предприятиялары бла байлам-

лыкьла тохташдырыуду. Аланы специалистлери КъМКЪУ-да орналган «Экспотейнер» мобильный кёрмюч павильонда компанияны продукциясы бла шагъырейленип, керекли консультацияла алырга болукуддула.

Сёзбер

ЭНИНЕ. 3. Дауур, кыайгы. 5. Жунчугъан абызыраган адам. 8. ... юзюле, сау болмаз, топуракь тебе тау болмаз (нарт сёз). 9. Тилни кесеклеринден бири. 10. Кылыч. 11. Къол аязгъа сыйынган ёлчем. 12. Тери ийлерге деп этилген керек. 15. Жырылдагъан ... кеп жюрюр (нарт сёз). 16. Чачы болмагъан. 17. Билеу таш. 18. Ёнкюч. 19. Къум. 20. Бир затны этерге эркинлик. 22. Адам талпынган уаухты. 24. Кюн иги да ёрге кётюрюлген заман. 27. Суусал. 28. Кечирек кырыкылган кыой жюн. 29. Тойда аха жыйыучу.

ЁРЕСИНЕ. 1. Ашарыкь. 2. Къанатлы. 3. Хай-

ыуанланы чайкыалып жюрюулер. 4. Огъары Малкъарда микрорайон. 6. Сабийлени аны бла кыоркытадыла. 7. Мирзеу битим. 12. Тёш болсанг - тёз, ... болсанг - ур (нарт сёз). 13. Агъач устаны кереги. 14. Чабакь жумуртха. 15. Уллу ийне. 18. ... таш юйге кирмей эди, тыпыр таш эшикке чыкмай эди. (нарт сёз). 21. Узакь жерни аты. 22. Жукъа сюек. 23. Кыайры барсам да, менден айырылмайды. 25. Учаргъа онг берген зат. 26. Жутха ... жокь (нарт сёз).

Сёзберни **БИЙЧЕККУЛАНЫ Жаннет** хазырагъанды.

Ыйыкьгъа гороскоп

14-чю сентябрьден 21-чисине дери

Къочхарла. Заманны ише эм шуёхла бла олтуруугъа юлеше билигиз. Алай этсегиз, эки жанына да заран жетмез. Сиз юйорсюз адам туюл эсегиз.

Танала. Ише партнёраны сайлай билигиз, алай эталсагъыз, ише да, нёгерлеге да заран тошмез. Аха жаны бла ишни уа сезимигизге ышаныгъыз. Документле не къадар аз къол салсагъыз, сизге ол къадар иги болукудду.

Эгизле. Юйюрге даулашланы кыозгъамагъыз. Уллу оноулагъа да жууукьларыгъыз басынчакьлыкь этгенликге - къол салмагъыз.

Айрычабакьла. Магъаналы планларыгъызны ыйыкьны биринчи жарымында тамамларгъа кюрешигиз. Сизни жанлыла болушурукьларына ийаныгъыз. Кесигизни ишигизни арт болжалгъа салыгъыз.

Асланла. Сиз намысы жюрюген адам бла тобешиуно сакъал турасыз. Ол тобешиу кыалай баргъанына кёре болукудду сизни күүлукьда кётюрюле барлыгъыгъыз. Ахырында этген муратыгъызга жетерге болукудду деген оюм барды.

Кызыла. Бу ыйыкьда жууаплы тобешилени болдурмазгъа кюрешигиз. Юйде олтуруп турургъа сюймей эсегиз, тап кийинигиз да, ариулукуну сало-

нуна барыгъыз, хауа жылы болгъанын хайырланып, паркда, скверледе айлангыз.

Базманла. Бу ыйыкьда къадар сизни аха къоллу этер муратлы болур. Эрттеден бери тёлемей турган борчларыгъызны берирге уа унутмагъыз, шуёхларыгъыз бла тобешигиз, кыуаныгъыз.

Акыраппа. Жулдузланы айтханларына кёре, жашауугъузда эсигизде болмагъан уллу эм фантастикалы торлениуле болукуддула. Иги жанына. Ингирледе ичиулеге эм кыаугъалы оюнагъа кышулмагъыз.

Садакьчыла. Транспортда бара тургъанда да, машинаны жюрюгенде да, сакь болуугъуз. Бир затны сезип экили бола эсегиз,

магъаналы оноу этиуноу да арт болжалгъа, болум игиленир кезиуге кыоугъуз.

Текемюйюзле. Сизге жууаплы оноу этерге тыошерикди. Ыйыкьны экинчи жарымында даулашлагъа кыатышмагъа кюрешигиз. Оноучула бла да даулашмагъыз. Саулуугъузну сакълагъыз.

Суукьуйла. Жулдузла да сизни жанлыдыла: эштада, жууукь кезиуде романтикалы тобешиу болуку болур, келир заманлагъа дери созулуку. Ол кезиуде ахчаны аямагъыз - аберни сатып алырга да, эрикгенни кетериге да.

Чабакьла. Күүлукьда кётюрюлюноу юсонден оноучула бла сёлеширге эм иш хакьны кёбейтмюно юсонден да айтырга бек тап кезиуду. Болсада, чекден озмагъыз, алай этигиз деп да кыаты сюелмегиз.

Сопуу

Элбрусда гара суула чыккыган талагъа арт он-онбеш жыл бармагъан адам, шёндю мында болгъан ахшы турлениулене эслемей къоярыкъ тойюлдо. Былайда ашарча жерлени саны кёбейгенди. Ала омакъдыла, ким да суйюп къайтырчадыла. Алада миллет ашарыкъланы сейир алаамат хазырлайдыла.

Кюн иссиде, салкъында олтуруп, солуу алыргъа суйгеннге да терек тюплеринде беседкала жарашдырылыпдыла. Адамла жюрюрча жолчуклагъа, машиналары салгъан жерлеге да асфальт салыннганды. Элбрусда ётдюрген заманлары адамны эсинде къалырча былайда кеп турлю сувенир сатып

Гара тала

Танымазча болгъанды

алыргъа да онг барды.

Асламысында туристле бери гара суу ичерге келедиле. Тинтиле кёргюзтгеннге кёре, мында чыккыган нарзан белгили Кавказ минеральный суулагъа оздурмайды.

Туристлени ташыгъан автобуса былайда бир тохтамай ётмейдиле. Бери келген жерлешлерибиз да, амаллары болуп, биргелерине суудан алмай кетмейдиле.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.
Суратла авторнудула.

Кредитге

Аскерчилеге - ипотека

«Сбербанкны» Къабарты-Малкъарда бёлюню бу айда «Аскер ипотека - хазыр жашау журтну сатып алыу» деген кредит программаны жашауда бардырып башлагъанды. Финанс учрежденияны пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, ахча аны бла аскерде къуллукъ этгенлени араларында ипотека системагъа къатышханлагъа жыйырма жылгъа дери болжалгъа берилликди.

Бу программа бла юй сатып алыргъа суйген аны багъасыны он процентин биринчи тёлуге берирге керек боллукъду. Кредитни ставкасы 10,5 процентди. Биринчи эм хар айда тёлелени къырал аскерчини энчи счётуна хар жыл сайын кёчюрюп тургъан ырысхы бла жабаргъа онг барды.

«Аскер ипотеканы» хайырланыргъа суйгенлеге дагъыда бир игилиги - аланы жашауларын неда саулукуларын страховать этерге кереклисин банк излемейди. Юйню уа - къайда суйселе да сатып алыргъа эркиндиле - жаланда къуллукъ этген жерлеринде деп аллай чек салынмайды. Кредитни беруу бла байламлы комиссия ахча жыймайды, аны жарашдырыргъа да артыкъ кеп къагъыт

Тел: 693-59-39, 693-56-42 E-mail: nik@nik.ru

излемейди. Ахчаны толусунлай, узакъ болжалгъа салмай, алай тёлеп бошаргъа да онг барды.

КОНКУРС

Выиграй поездку по Олимпийским объектам Сочи

Увидеть олимпийские объекты Сочи своими глазами – легко! Нужно лишь активно участвовать в проекте Минспорта России на сайте RussiaSport «2014 шагов к Сочи» и войти в число 10 победителей. Суть конкурса: различными действиями на сайте – публикацией текстов, фото, видео о спорте, организацией турниров при помощи сайта (он представляет такую возможность!) – зарабатывать особые баллы («шаги»).

Участвовать могут и частные лица, и организации. Для последних набранные шаги удваиваются!

Победители конкурса определяются в различных номинациях: как можно быстрее набрать 2014 шагов; набрать больше всех шагов; зарабатывать их крупными действиями – организацией турниров,

размещением видео, и т.д. Приз лучшим из лучших – 3-дневная поездка в Сочи с экскурсией по олимпийским объектам. Очень заманчивая возможность прикоснуться к событию за три месяца до его наступления, увидеть то, что пока ещё недоступно другим! Конкурс проводится до конца октября.

Подробности в официальной группе конкурса: Russiasport.ru/2014steps.

Условия участия: Russiasport.ru/2014stepsintro.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕППАЙЛАНЫ Муталип
(баш редакторну орунбасары)

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
(баш редакторну орунбасары)

ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь)

ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамауат-политика бёлюню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну компьютер службысы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Беппайланы Муталип - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары; Акушуланы Феруза (1,2,3,4-чю бетле), Бийчеккуланы Жаннета (5,6,7,8-чи бетле) - корректорла.

Тиражи 2640 экз. Заказ № 2373

РЕДАКЦИНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru